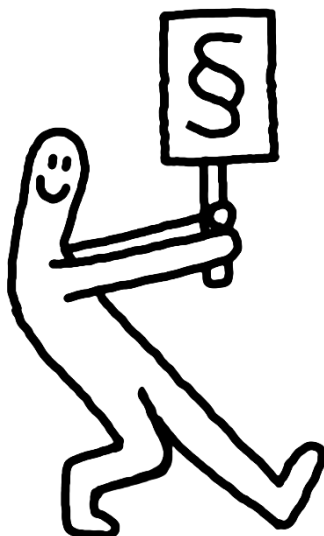

For fagskolestudenter
i Midt-Nord-samarbeidet

Årsrapport skoleåret 2023/24

Ombudstjenesten dekker fagskolen Møre og Romsdal, Trøndelag høyere yrkesfagskole, Norsk
Fotofagskole, TISIP Fagskole, KBT Fagskole, Nordland Fagskole, Brann- og redningsskolen, Fagskolen
i Nord og Fagskolen i Finnmark

Studentombudets forord

Det er med stolthet jeg presenterer den første årsrapporten fra Studentombudet for fagskolestudentene i Midt-Nord-samarbeidet. Gjennom oppstartsåret har jeg brukt tid på å bygge opp systemer for ombudet, blitt kjent med sektoren og ikke minst den enkelte fagskole og student. Jeg har vært opptatt av å være tilgjengelig for studentene fra første arbeidsdag. Dette gjelder både overfor de enkeltstudentene som har konkrete spørsmål knyttet til sin egen studiesituasjon, studenttillitsvalgte og førsteårsstudenter som har fått høre mer om hva studentombudsordningen går ut på.

Studentombudet har en unik og viktig rolle overfor fagskolestudentene ved å være en nøytral og uavhengig bistandsperson. Dette er et viktig aspekt ved ombudsordningen, og bidrar til at Studentombudet bygger tillit hos studentene.

Årsrapporten vil først og fremst vise et bilde på typer henvendelser og problemstillinger jeg har mottatt fra studenter gjennom skoleåret. I den forbindelse vil rapporten også peke på forbedringsområder som fagskolene kan rette oppmerksomhet mot. På den måten er årsrapporten et dokument for læring. Alle skolene kan lære av henvendelsene jeg beskriver og problematiserer, uavhengig av hvilke fagskolestudenter og fagskoler de kommer fra. For å ivareta personvernet vil jeg kun vise til totalt antall henvendelser og type saker.

Årsrapporten gir også en nærmere beskrivelse av Studentombudets virksomhet for oppstartsåret skoleåret 2023-24. Dette for å vise hvordan mandatet er løst. Det inkluderer blant annet utvikling og profilering av studentombudsordningen og nettverksbygging. I tillegg til forebyggende systemarbeid og kompetansebygging blant ansatte i fagskolesektoren.

Jeg ønsker å takke alle fagskolene for det gode samarbeidet jeg har opplevd gjennom oppstartsåret. Uansett type henvendelse har jeg alltid blitt tatt godt imot og vi har hatt en konstruktiv dialog. I tillegg vil jeg takke mine ombudskolleger både i Trøndelag fylkeskommune, Maija Heinilä i Øst-samarbeidet, og ombudene i det nasjonale nettverket for gode og konstruktive innspill i ulike saker og situasjoner som har oppstått.

Stortinget vedtok i mai en justering i fagskoleloven som sier at det skal være et nasjonalt Studentombud for fagskolestudentene¹. Hva som ligger i denne modellen er ennå uklart, og hvilke konsekvenser det får for avtalen i samarbeidet vårt og min stilling. En slik nasjonal ordning vil uansett ikke være operativ før tidligst skolestart høst 2025. Med dette utgangspunktet planlegger jeg for at kommende skoleår går som normalt, og jeg gleder meg til å fortsette på denne spennende, meningsfulle og lærerike reisen som Studentombud!

Trondheim 16. august 2024

Åse Hestvik Larsen

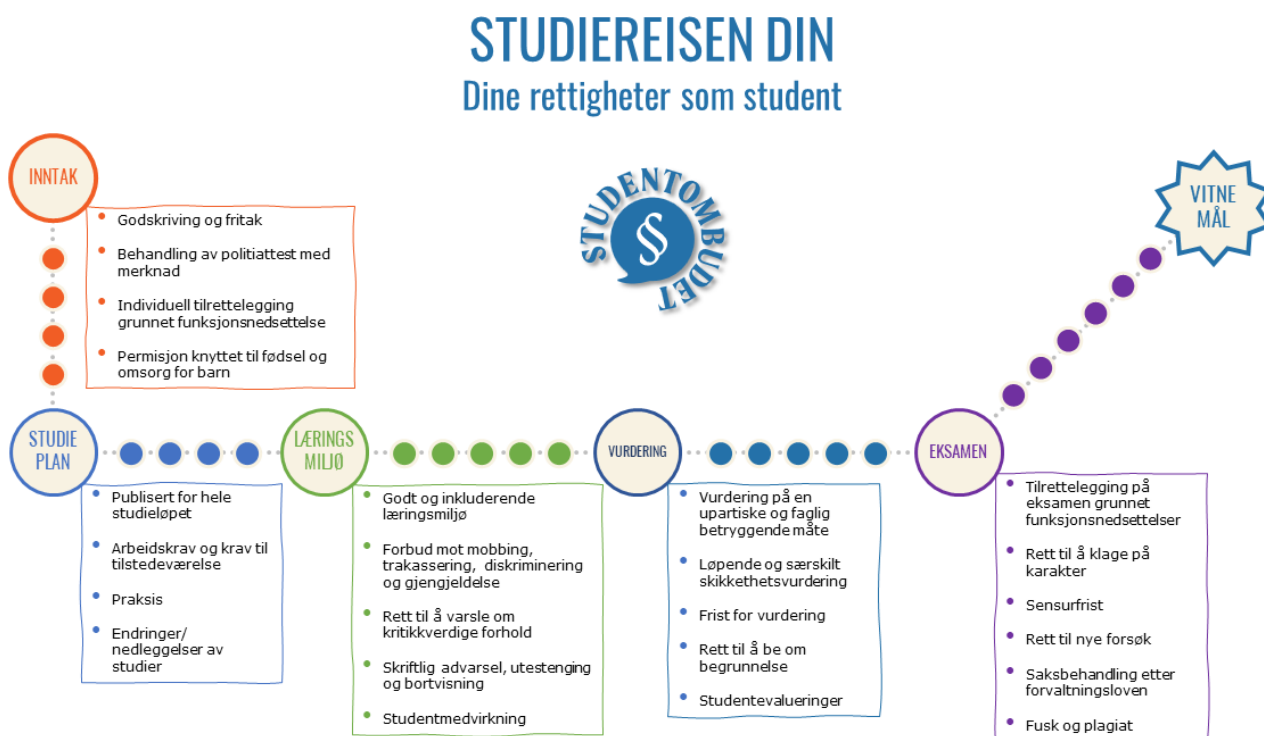
¹ [Innst. 290 L \(2023-2024\) - stortinget.no](https://www.stortinget.no/innst/290L2023-2024)

Innhold

Studentombudets forord.....	2
Hva trenger fagskolestudentene hjelp til?.....	4
Studentombudets oppstartsår 2023/24.....	6
Ombudstjenesten - et likeverdig tilbud for fagskolestudentene?	7
Samarbeid og faglig nettverk.....	8
Forebyggende systemarbeid	9
HVA KAN VI LÆRE AV STUDENTENES HENVENDELSER?	10
Tilrettelegging: tidlig informasjon, enkeltvedtak, handlingsplan og kompetanse.....	10
Eksamen under særlige vilkår – maritime fag	12
Si fra! Men hvordan? Kritikkverdige forhold og gjengjeldelse	12
Skikkethet – hvordan melde tvil og hvem er skikkethetsansvarlig?	15
Svarfrist på klager – hva sier forvaltningsloven?	16
Kvalitet i undervisning og vurdering – ekstern involvering i vurdering	16
Fusk.....	18
Mangel på juridisk kompetanse	19
Vedlegg 1 Studentombudets rolle, verdigrunnlag og mandat	21

Hva trenger fagskolestudentene hjelp til?

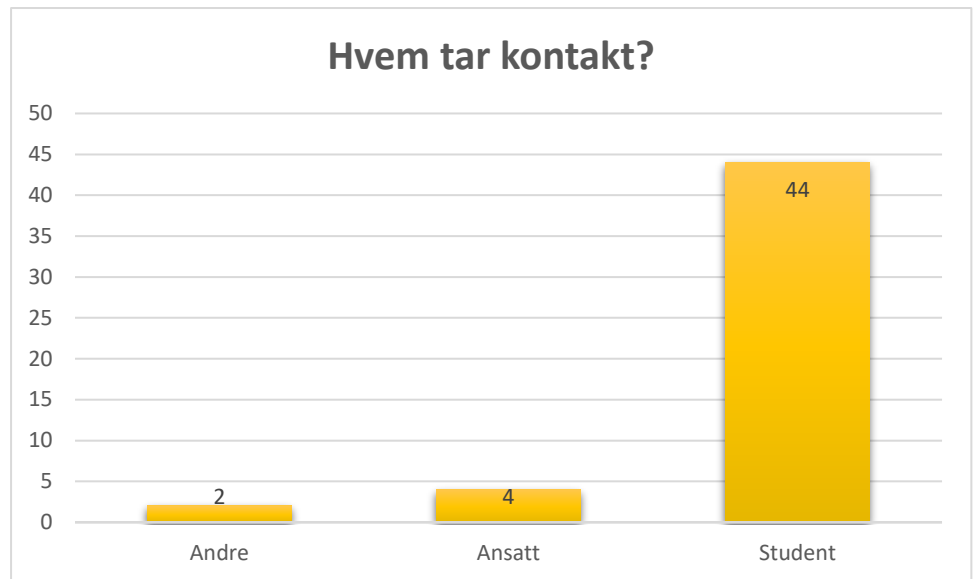
Når en fagskolestudent står med et endelig vitnemål i hånda på fullført høyere yrkesfaglig utdanning – har hen lagt bak seg en lang studiereise. Gjennom hele studieløpet kan det dukke opp uventa situasjoner og problemstillinger hvor studentene trenger råd og veiledning for å finne en god løsning. **Studentombudets rolle er å sikre at rettigheter og plikter blir ivaretatt for studentene under denne studiereisen.**

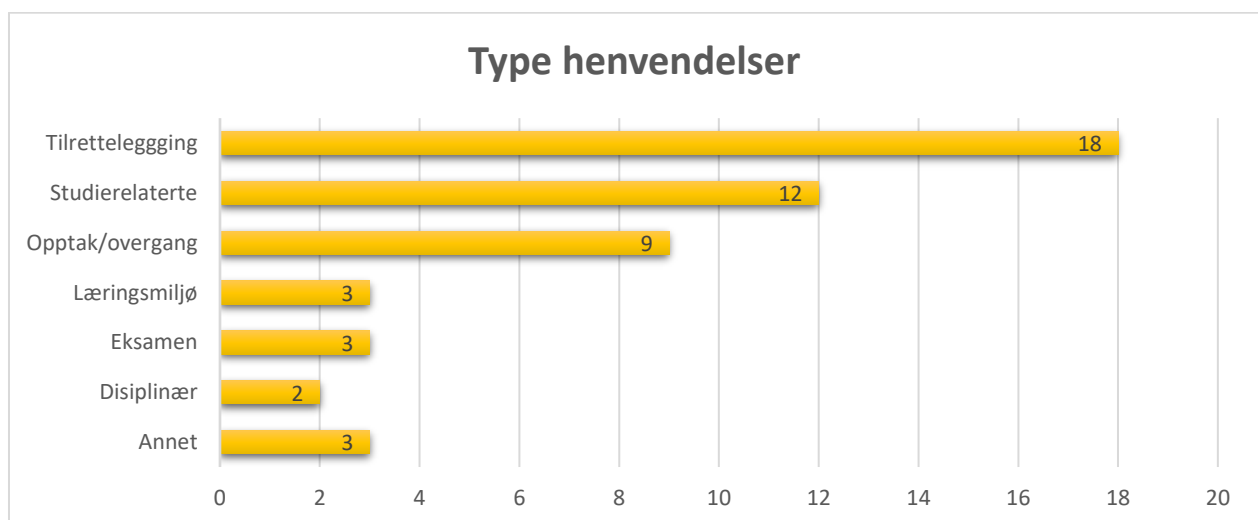
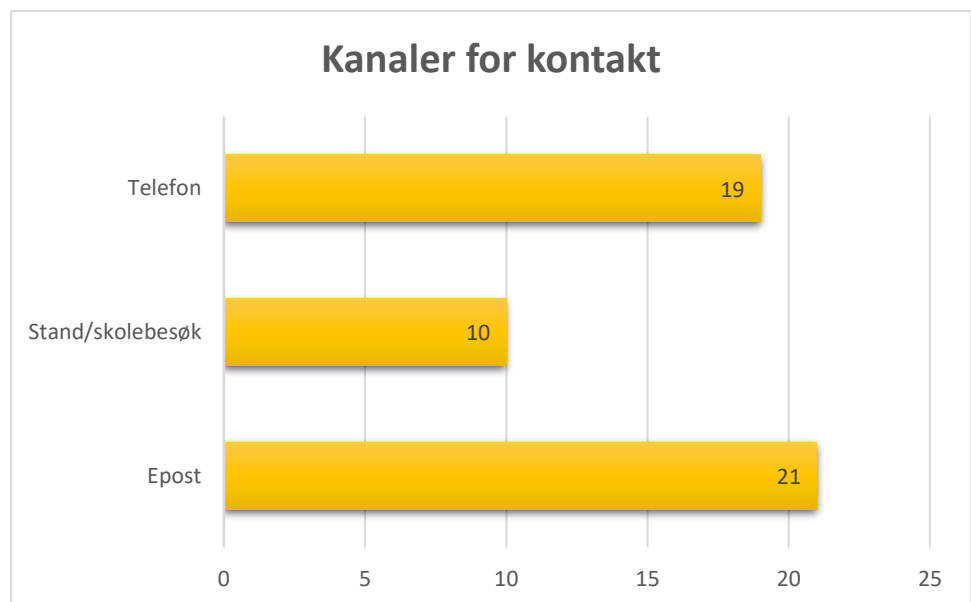
Totalt for hele skoleåret 2023/24 kom det inn 50 henvendelser til Studentombudet. Til sammenligning hadde Studentombudet ved NTNU i sitt oppstartsår (2017) i 100 % stilling 43 henvendelser, og i 2023 265. Det viser at antall henvendelser alene ikke nødvendigvis forteller så mye om kvalitet i utdanningene og studiesituasjonen. Det viser et bilde her og nå, og økt kjennskap til ombudstjenesten er nok den viktigste faktoren til at studenter tar kontakt. Tall per fagskole blir ikke presentert på grunn av hensyn til personvern, men det er en helt klar sammenheng mellom god informasjon til studentene gjennom fysiske skolebesøk og digital kommunikasjon og antall henvendelser.

Noen henvendelser svares raskt ut der og da, mens andre krever flere kontaktpunkter og møter med både fagledere, rektorer, administrasjonen ved fagskolene og andre eksterne samarbeidspartnere som Universell, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HKdir), Kunnskapsdepartementet (KD) og Nasjonalt organ for kvalitet i utdanninga (NOKUT). Og ikke minst kollegial sparring med andre ombud regionalt og i nasjonalt nettverk.

I all hovedsak er det fagskolene sine studenter som tar kontakt. Det er positivt at også ansatte tar kontakt for å reflektere sammen over problemstillinger som gjelder studenters rettigheter knyttet til studiesituasjonen.

Epost og telefon er de viktigste kanalene for kontakt med Studentombudet. Når kontakt er etablert brukes Teams for videre digital kommunikasjon. For fagskolene med nærhet til Trondheim kan fysiske møter avtales. Ca 20 % av studentene tar også kontakt direkte i forbindelse med skolebesøk/stand.

Det er absolutt flest henvendelser i forbindelse med behov for tilrettelegging. Ofte er det også snakk om tilrettelegging knytta til eksamen og klager knytta til dette. Deretter er det kategorien studierelaterte med nest flest henvendelser. Her er det faglige aktiviteter og forhold som kvalitet i undervisning, studieplaner, pensum, veiledning og vurdering som er tatt med. Ni saker er knyttet til overgang og opptak. I mange av disse sakene bes studentene ta direkte kontakt med fagskolen de har søkt seg inn til, da de har misforstått og tror Studentombudet jobber med lokale inntak og fagrådgivning. Tre henvendelser er kommet inn knytta til læringsmiljø. Det gjelder både det fysiske og psykisk/psykososiale læringsmiljøet. Tre henvendelser er også kommet inn som omhandler eksamen. Studentene har spørsmål om rettigheter ved klage og sensur, frister og om hjelp til å lese over klage. Studenter med lese- og skrivevansker og norsk som andrespråk har særlig trengt hjelp til å utforme søknad/klage med tanke på struktur og språk, samt finne fram i fagskoleloven/forskrifter. Under kategorien disiplinær er det kommet inn to henvendelser. Her i regnes egen eller andres opptreden/adferd som kan føre til utestengelse/bortvisning, samt mistanke om fusk, skikkethetsvurdering og merknad på politiattest. Spørsmålene i kategorien annet er henvendelser som er utenfor Studentombudets mandat. I slik situasjoner henviser jeg studentene videre til rette instans.

Studentombudets oppstartsår 2023/24

Første april 2023 startet undertegnende i stillingen som Studentombud, med en stillingsstørrelse på 50 %. Våren ble brukt til å meisle ut et tydelig mandat og verdigrunnlag² og en felles avtale for ombudstjenesten i Midt-Nord-samarbeidet. Dette i tillegg til å få på plass systemer for å registrere henvendelser fra studenter og en grafisk profil for å skape en felles identitet rent kommunikasjonsmessig. Fra skolestart høsten 2023 var ombudstjenesten operativ for fagskolene i Midt-Nord-samarbeidet. Formen på avtalen er i tråd med rammene for Studentombudet som er satt av NOKUT

² Mandat og verdigrunnlag vedlegg 1

Det er viktig å gjøre ombudstjenesten kjent for alle fagskolestudentene i Midt-Nord-samarbeidet. Det nytter ikke om tjenesten er aldri så god, hvis ikke studentene kjenner til den og bruker den. Derfor har det vært brukt mye tid og ressurser på dette arbeidet. Selv om fundamentet nå er på plass – er dette et kontinuerlig arbeid hvor Studentombud og fagskolene må jobbe sammen hvert eneste skoleår i møte med nye studenter, og evaluere det arbeidet som blir gjort for å bli enda bedre.

Til skolestart 2023 ble det laget en informasjonspakke, samt kommunikasjonsplan, for hele skoleåret. Samtidig ble det utviklet egen nettside - med landingsadresse under THYF og Trøndelag fylkeskommune sin publiseringsplattform.³ Dette er en levende nettside som oppdateres og utvikles kontinuerlig for å gi fagskolestudentene så god informasjon som mulig og hjelp til selvhjelp, tilsvarende ofte stilte spørsmål-funksjon. Fagskolene i samarbeidet legger informasjon om Studentombudet på sin egen lokale nettside, som igjen lenker videre til felles hovedside. Fra skolestart 2024 er det hensiktsmessig med gjenbruk av informasjonspakken for nye studenter, i tillegg til fysiske og digitale besøk og møter. I arbeidet med å spre informasjonen har ombudet fått god hjelp og støtte hos den enkelte kontaktperson ved hver fagskole. Ombudet ble også intervjuet av Utdanningsnytt Yrke i forbindelse med temasider om fagskolene⁴.

Ombudstjenesten- et likeverdig tilbud for fagskolestudentene?

Alle fagskolestudenter skal ha tilgang på Studentombud (Fagskoleloven §14A). Det er likevel ikke et krav om at Studentombudet skal være fysisk til stede, men *tilgjengelig* for fagskolestudentene. Med utgangspunkt i den store geografiske spredningen det er på fagskolene i samarbeidet, er det en utfordring at fagskolene lengst unna Studentombudets arbeidssted (Trondheim) ikke kan få like god oppfølging fysisk som de andre. Det er viktig å ha bevissthet om denne utfordringen slik at studentombudsordningen blir etablert på en slik måte at den blir et likeverdig tilbud for alle studenter i samarbeidet. Gjennom skoleåret ser Studentombudet en helt klar sammenheng mellom studenthenvendelser rett etter fysiske skolebesøk. Det er også i hovedsak studenter som har møtt Studentombudet fysisk som også tar kontakt i ettertid dersom det dukker opp utfordringer knytta til studiesituasjonen. På bakgrunn av dette initierte Studentombudet dialogmøter med fagskolene i Nord/Finnmark, Nordland, Brann – og redningskolen i Hadsel og fagskolen Møre og Romsdal. Her har vi funnet fram til ulike lokale tiltak vi sammen skal prøve ut for neste skoleår. Formålet er å komme enda bedre i kontakt med fagskolestudentene og skape et mer likeverdig tilbud av Studentombudets tjenester overfor alle studenter i samarbeidet – uavhengig av hvor studentene holder til geografisk.

Et synlig og tilgjengelig Studentombud for alle fagskolestudentene

³ [Studentombudet \(trondelagfylke.no\)](https://studentombudet.trondelagfylke.no)

⁴ [Studentombud for fagskolene: Vil være der for studenter i konflikt \(utdanningsnytt.no\)](https://studentombudforfagskolene.no)

Studentombudet har som mål å besøke alle fagskolene i Trøndelag fysisk en gang i året, fortrinnsvis på høsten knyttet til skolestart. Det blir også ett fast skolebesøk til Brann- og redningsskolen i Hadsel. Der er alle studentene samlet på campus og studerer på heltid. Til sammenligning har fagskolen i Troms/Finmarks og Nordland 3-5 ulike lokasjoner for undervisning, og de fleste på deltid med samlingsbasert studium. Hensikten med skolebesøk er å fortelle om ombudstjenesten, være synlig i studentmiljøet, og være tilgjengelig til å besvare spørsmål fra studenter. Studenttillitsvalgte er ofte de personene som enkeltstudenter kontakter i første omgang dersom de har behov for bistand. Det er viktig for Studentombudet å etablere dialog med de studenttillitsvalgte og studentrådene. Det har imidlertid vist seg vanskelig å få kontakt inn mot studentrådene. Studentombudet har tatt kontakt gjentatte ganger – men uten å lykkes. Det er også en kjent sak i fagskolemiljøet at det er vanskeligere å få studenter til å engasjere seg som studenttillitsvalgte og jobbe frivillig for et godt studentdemokrati og medvirkning. Ved ONF sitt regionale seminar i Trondheim var det blant annet ingen fra de fire offentlige fagskolen i samarbeidet som deltok. Oppslutningen var derimot stor under ONF sitt nasjonale høstseminar i Oslo. Fagskolen Møre og Romsdal arrangerer i midten av september et dagsseminar for alle sine tillitsvalgtstudenter. Her fikk Studentombudet delta digitalt, og det fungerte veldig bra både i forhold til informasjonsdeling og dialog. Slike initiativ kan være en nøkkel for at studentombudstjenesten blir kjent inn mot studenttillitsvalgte.

Samarbeid og faglig nettverk

Ombudet har gjennom skoleåret samarbeidet nært med Studentombud for åtte fagskoler i Øst-samarbeidet, Maija Heinilä. Vi har ukentlige arbeidsmøter som gir verdifull inspirasjon og motivasjon i et arbeid som lett kan bli ensomt uten kolleger. I tillegg bygger vi verdifull kompetanse sammen knyttet til de ulike problemstillingene som dukker opp fra fagskolestudentene. Studentombudet er organisatorisk plassert sammen med mobbeombud og elev- og lærlingombud i Trøndelag. Vi har også ukentlige arbeidsmøter og ei årlig samling der vi tar opp tema som går på tvers og er aktuelle og relevante for oss alle.

Det er opprettet et nasjonalt nettverk for Studentombud i Norge, som nå består av 20 ombud. Tre av disse har også fagskoler i sin portefølje i tillegg til universitet og høgskoler. De andre jobber i UH-sektoren og de fleste er utdannet jurister. Nettverket har pleid å arrangere halvårlige nettverkssamlinger med faglig innhold, samt digitale fagmøter. Dette skoleåret deltok jeg på samling i både Bergen og i Trondheim samt de fleste nettmøtene. Nettverksmøtene har både et faglig og sosialt innhold. Disse møtene legger til rette for verdifull erfaringsutveksling. Møtene skaper glede og inspirasjon til arbeidet, samt bidrar til økt kompetanse og økt kvalitet på Studentombudets tjenester. Studentombudene har lav terskel for å diskutere problemstillinger seg imellom.

I tillegg til de faglige nettverkene har jeg benyttet meg av kompetansen i NOKUT, Justis- og likestillingsdepartementet, Universell/HKdir og Kunnskapsdepartementet. I høst deltok jeg på ONF (organisasjon for norske fagskolestudenter) sitt høstseminar og paneldebatt og ga innspill om arbeidet med studentrettigheter. Jeg deltok også på ONF sin regionkonferanse i Trondheim i januar. Fagskolekonferansen 2023 og Universell/HKdir sin konferanse om inkluderende læringsmiljø fulgte jeg digitalt, samt fysisk deltakelse ved HØY sin konferanse i mai på Gjøvik med Maija Heinilä.

Studentombud Åse Hestvik Larsen og Maija Heinilä under konferansen til HØY, og regional samling til ONF i Trondheim.

Forebyggende systemarbeid

Til forskjell fra UH-sektoren jobber ombudene i fagskolesektoren mer med forebyggende systemarbeid. HU-sektoren har egne jurister og fagavdelinger som gir studenter og ansatte den støtten og kompetansen som trengs. I fagskolesektoren derimot har ombudene sett viktigheten av å bygge kompetanse sammen med ansatte i sektoren for å sikre studentenes rettigheter. Riggen til fagskolene er svært ulik og ikke alle fagskolene har det som kreves av rutiner og prosedyrer for å imøtekomme kravene i fagskoleloven. Derfor har ombudenes bidrag i så måte følt meningsfullt og nyttig.

Sammen med kollega Maija Heinilä har ombudet initiert et 3-timers webinar om Forvaltningsloven sett i lys av Fagskoleloven. Leder og nestleder i Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning hadde ansvar for det faglige innholdet i kurset som ble gjennomført i januar. Alle fagskoler i Norge ble invitert til å delta og oppslutningen var stor. Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning sin «Rapport 2020-2022 og veiledning om saksbehandling» ble brukt som kunnskapsgrunnlag. Da rapporten ble presentert under Fagskolekonferansen kom det tydelige signaler fra sektoren på at det var behov for og ønske om mer kompetanse på området.

Vi er partnere i kvalitet

Begge ombudene har fått mange henvendelser fra studenter knyttet til inkluderende læringsmiljø og tilrettelegging. Derfor tok vi initiativ til å arrangere en webinarrekke rundt temaet sammen med Universell/HKdir. Disse ble gjennomført i vår for fagskolene i Midt-Nord og Øst-samarbeidet. Det ble gjort opptak av samtlige webinarer og de ligger ute på ombudets nettside som en ressurs for fagskolene.⁵

Flere av fagskolene i Midt-Nord-samarbeidet jobber for å etablere et LMU – Læringsmiljøutvalg. For å bygge kunnskap og høre om erfaringer fra UH-sektoren initierte ombudet et digitalt møte med alle kvalitetsansvarlige hvor Universell/HKdir⁶ hadde ansvar for det faglige innholdet.

I tillegg har ombudet og kvalitetsansvarlige i samarbeidet gjennomført en digital møterekke med fokus på relevante tema for utveksling av erfaringer og kunnskapsdeling, samt bygge nettverk rundt felles fagområde. Kvalitetsarbeidet som HØY jobber med, er også gjort kjent i denne gruppen.

HVA KAN VI LÆRE AV STUDENTENES HENVENDELSER?

Tilrettelegging: tidlig informasjon, enkeltvedtak, handlingsplan og kompetanse

Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av **lærested, undervisning, læremidler og eksamen**, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter⁷. I møte med studenter som har tatt kontakt forteller de om mangel på:

- informasjon om rettigheten ved studiestart⁸
- skriftlig enkeltvedtak jf forvaltningsloven
- skriftlig handlingsplan med konkrete tiltak
- tilrettelegging knytta til undervisning, lærested og læremidler, kun eksamen
- varierte og tilpassa vurderingsformer underveis og ved eksamen

Eksempelvis fortalte en student med lese- og skrivevansker at hun fikk tilbud om å ta med ordbok i papirutgave med på eksamen. Når skriftlighet mangler blir det også vanskelig å si om tilretteleggingen har fungert dersom fagskole og student blir uenige. Det er ikke noe å vise til annet enn muntlige dialoger og det kan oppstå en situasjon der student og fagskole har to ulike subjektive oppfatninger av kvaliteten på tilretteleggingen. I tillegg mister studenten retten til å klage, som et skriftlig enkeltvedtak utløser, og dermed svekkes rettsikkerheten for studenten.

⁵ [Webinarer for fagskoler \(trondelagfylke.no\)](https://www.trondelagfylke.no/)

⁶ [Universell utforming, tilrettelegging og læringsmiljø | HK-dir \(hkdir.no\)](https://www.hkdir.no/)

⁷ Kap 4, § 14 Læringsmiljø: [Lov om høyere yrkesfaglig utdanning \(fagskoleloven\) - Lovdata](#)

⁸ Fagskolens informasjonsplikt

For mange er det knyttet både skam, usikkerhet og lavt selvbilde til sin funksjonsnedsettelse i læringsmiljøet. Det er derfor viktig at lærere og ledelse ved fagskolene har fokus på holdningsskapende arbeid i forhold til verdier om inkludering og at alle skal med både i studier og arbeidsliv!⁹

Ombudet har også møtt på veldig ulike praksiser ved fagskolene når det gjelder tilrettelegging. Noen har øremerka ressurser, kompetanse og systemer til dette, mens andre gjør mer tilfeldige vurderinger, mangler skriftlighet og ressurser. På bakgrunn av dette ble det våren 2024 i samarbeid med Universell/HK-dir. og Studentombudet for Øst-samarbeidet utviklet en [webinarrekke](#) knyttet til kompetansebygging på feltet. Disse ligger som en åpen ressurs på nettsiden.¹⁰

I 2012 gjennomførte Universell en læringsmiljøundersøkelse blant 7 universiteter og høyskoler - til sammen 25 000 studenter, med en svarprosent på 34. Sett opp mot studentundersøkelsen for fagskolen, *framkommer det at lese-/skrivevansker er nær tre ganger mer utbredt i fagskolen; og ADHD er dobbelt så vanlig blant fagskolestudenter sammenlignet med undersøkelsen fra universiteter og høyskoler.* Begge undersøkelsene viser at de med orienteringsvansker og bevegelses-/forflytningsvansker utgjør en marginal gruppe, og at de med **skjulte funksjonsnedsettelse**r utgjør majoriteten.¹¹

Studentombudet anbefaler fagskolene til å gjennomgå system og praksis for tilrettelegging sammen med sine ansatte og prioritere kompetanse på dette viktige fagområdet!

⁹ [UNSDG | Leave No One Behind](#)

¹⁰ [Webinarer for fagskoler \(trondelagfylke.no\)](#)

¹¹ [HK-dir | HK-dir \(hkdir.no\)](#)

Eksamen under særlige vilkår – maritime fag

Sjøfartsdirektoratet gir maritime fag egne retningslinjer når det kommer til tilrettelegging under eksamen. En student som tok kontakt ønsket å få lagt med en anonym attest på at han hadde dysleksi ved skriftlig eksamen. Dette er imidlertid ikke mulig ved maritime fag. I forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning Trøndelag Høyere yrkesfagskole § 4-8 (samme for alle maritime fag) står det:

(4) Sjøfartsdirektoratet har gitt egne retningslinjer for særordninger ved eksamen for maritime fag. Ved skriftlig eksamen med tilsyn for maritime fag kan det gis utvidet tid med inntil 25 % av normal eksamenstid, maksimalt 1 time.

(5) Studenter med dokumenterte lærevansker, eller studenter med annet morsmål enn norsk, kan etter eget ønske få lagt ved eksamensbesvarelsen en anonymisert attest som stadfester dette. Dette ledd gjelder ikke for maritime fag.

I UH-sektoren er det ikke lenger vanlig praksis at studenter får legge ved anonym attest på at vedkommende eksamenskandidat har dysleksi til ekstern sensor. Imidlertid får de bruke hjelpemidler under eksamen hvor tekst blir forstått og skrevet tekst redigert. Det vil de si hjelpemidlene de har brukt i undervisning og ved annet arbeid som er blitt vurdert undervegs i studiet. Etter samtale med en fagleder ved maritime fag fikk jeg bekreftet at studenter ved maritime fag også får bruke relevante hjelpemidler i alt av arbeid både i undervisning, oppgaver og prøver/innleveringer – men at de på eksamen bare får lov å gi en time ekstra (bestemt av SDIR). Ingen andre hjelpemidler er lov.

Studentombudet for Midt-Nord og Øst er i dialog med rådgiver for tilrettelegging og inkluderende læringsmiljø hos HKdir for å få hjelp til å finne ut hva som er bakgrunnen for denne bestemmelsen satt av SDIR, og om den er i tråd med dagens lov- og regelverk, både nasjonalt og internasjonalt.

Si fra! Men hvordan? Kritikkverdige forhold og gjengjeldelse

En av de første forebyggende sakene ombudet tok opp med de kvalitetsansvarlige i samarbeidet var system og praksis for å melde inn avvik og andre hendelser knyttet til studentenes læringsmiljø. Det ble avdekket at ingen av fagskolene hadde tilfredsstillende systemer eller praksis/retningslinjer på hvordan studenter skulle melde om kritikkverdige forhold knyttet til fagskoleloven kap 4 § 15: Læringsmiljø. Henvendelser fra studenter som opplever diskriminering eller trakassering er ivaretatt av likestillings- og diskrimineringsloven §13. Studenter kan melde inn sin sak til Likestillings- og diskrimineringsombudet. I det fysiske arbeidsmiljøet viser NOKUT til Arbeidsmiljøloven kap 18 ved eventuelt tilsyn. Derfor var det særs gledelig at det i mai 2024 kom en endring i Fagskoleloven som sikrer fagskolestudentenes rettigheter på en enda bedre måte og på linje med studentene i UH-sektoren. Endringen trer i kraft fra 1. august 2024.

Kap 4 § 15, nytt sjettede ledd, skal lyde: «En student har rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved fagskolen. Gjengjeldelse mot studenten som varsler, er forbudt».

Informasjon om rettigheten bør gis til studenter og ansatte ved studiestart. I UH-sektoren har alle læringsinstitusjonene en Si fra-knapp på nettsiden sin med funksjoner som ivaretar

dette¹². Ombudets ønske er at også alle fagskolene oppretter en slik synlig funksjon fra utsiden og ikke basert på interne systemer som Studentombudet og andre eksterne ikke har tilgang til.

Ombudet anbefaler alle fagskolene å prioritere arbeidet med system og praksis for å varsle om kritikkverdige forhold – samt forbud mot gjengjeldelse, slik at studentens rettssikkerhet blir ivareta

Inkluderende læringsmiljø: nulltoleranse for mobbing, utestenging, trakassering og diskriminering

Det er lett å tro at voksne studenter og lærere ikke utsetter hverandre for verken mobbing, utestenging, trakassering eller diskriminering¹³. Men der det er folk skjer det både godt og dårlig samspill og kommunikasjon, også blant studenter og ansatte.

Det er derfor ekstra viktig å være dette bevisst, og kanskje særlig hvordan slike situasjoner kan oppstå i både det fysiske og digitale læringsmiljøet til studentene. I fagskoleloven kap 4 § 15 om læringsmiljø står det følgende: «*Styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentorganene, legge forholdene til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø. Styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og [diskrimineringsloven § 13](#).*

Hvis fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad, skal styret i samarbeid med studentsamskipnaden legge til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet».

Denne uønskede adferden skjer ikke bare i uformelle situasjoner i studiesituasjonen. En student fortalte at hun opplevde at medstudenter ikke ønsket hennes skriftlige bidrag i en gruppeoppgave, da hun hadde dysleksi. Medstudentene kommuniserte at det hun leverte ikke var godt nok og ville dra ned karakteren for gruppa. En annen student fortalte at han ikke ble invitert med på sosiale studentaktiviteter, også der lærer var involvert. En tredje student fortalte om en subjektiv opplevelse av å bli diskriminert på grunn av norsk som andrespråk under muntlig eksamen. En kvinnelig student opplevde at medstudenter satte ut usanne rykter om henne, og stengte henne ute fra samtaler og andre sosiale og faglige situasjoner, og hun kjente på å få lite hjelp og forståelse hos skolens ledelse. En annen kvinnelig student opplevde seksuell trakassering fra en mannlig medstudent som var eldre enn henne.

¹² [Si fra - Nordland fagskole](#) [Si fra! | Universitetet i Bergen \(uib.no\)](#)

¹³ Utvidet definisjon av mobbing som også vil gjelde for studenter og ansatte: «*Mobbing av elever i skolen er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer **opplevelsen av å høre til**, å være en **betydningsfull** person i fellesskapet og muligheten til **medvirkning***» (Lund, Helgeland & Kovac, 2017).

Hva gjør jeg hvis jeg opplever mobbing, trakassering eller diskriminering?

STUDENTOMBUDET

For fagskolestudenter i Midt-Nord-samarbeidet

Studentombudet jobber for å sikre dine rettigheter som fagskolestudent ved høyere yrkesfaglig utdanning

Trenger du en nøytral og uavhengig samtalepartner til å se på saken din?
Ta en prat med Studentombudet!

GRATIS
 Vi har kanskje påkket!

74 17 85 23 / 476 63 585
studentombud@trondelagfylke.no
 Mandag, tirsdag og torsdag kl. 09-15

I fagskolens utdanninger er det et særtrekk at kjønnsfordelingen er skjev. Innen tekniske og maritime fag er andelen menn majoriteten, mens det ved helse og oppvekstfag er motsatt med kvinnelig flertall. Det er viktig å være seg bevisst denne kjønnsforskjellen og arbeide holdningskapende for at både majoritet og minoritetsgruppene i studentmassen blir godt ivaretatt. *I fagskoleloven understrekes det at styret har et ansvar for å forebygge og hindre alle former for trakassering.* Alle studenter skal oppleve at de hører til i studentfellesskapet, at de er betydningsfulle og har mulighet for medvirkning. Det er derfor svært positivt at flere av fagskolene i samarbeidet nå er i ferd med å etablere Læringsmiljøutvalg, og bedre involvering av studentene i arbeidet med inkluderende læringsmiljø. Mange studenter har også tilgang på tjenestene til en studentskipnad. Men dessverre gjelder det ikke alle, da spredt geografi er en særlig utfordring. Organisasjon for norske fagskolestudenter (ONF) jobber aktivt for å etablere en digital samskipnad, for å bøte på denne utfordringen. Særlig med tanke på rask psykisk og fysisk helsehjelp.

Studentombudet anbefaler fagskolene å etablere eller gjennomgå tidligere planer for å forebygge og hindre trakassering, samt jobbe aktivt for å sikre et trygt, godt og inkluderende læringsmiljø for alle fagskolestudenter!

Skikkethet – hvordan melde tvil og hvem er skikkethetsansvarlig?

Å bli vurdert skikket inn mot yrker som har sårbare grupper er helt nødvendig, men kan også være krevende for både fagskole og student. Det er en stor belastning for den studenten det gjelder som får en tvilsmelding mot seg. Da er det viktig at fagskolen har gode rutiner og stor profesjonalitet til hvordan studenten blir møtt og behandlet i prosessen, samt kunnskapsbasert anvendelse av lovverk og forskrifter¹⁴.

Skoleåret 2023/24 har ingen studenter tatt kontakt med Studentombudet om skikkethet eller tvilsmelding. Ombudet inviterte derfor skikkethetsvarlige til de fem skolene med utdanningstilbud innen helse og oppvekst til et møte. Det viste seg at ingen av skolene hadde registrert skikkethetsaker for skoleåret da ombudet tok kontakt.

Til sammenligning har min kollega i Øst-samarbeidet jevnlig saker knytte til skikkethet hos sine fagskoler, det samme gjelder mine kolleger i UH-sektoren. *Hvorfor er det da få og ingen skikkethetsaker ved fagskolene i Midt-Nord-samarbeidet?*

Skikkethetsansvarlige som deltok i møtet pekte på en rekke faktorer som kan forklare dette:

- *Lite informasjon og refleksjon rundt temaet både skriftlig og i muntlig dialog med både studenter, ansatte og praksislærere. Lite kjent hvem som er skikkethetsansvarlig og hvor og hvordan en tvilsmelding meldes inn.*
- *De fleste fagskolestudentene har praksis hos egen arbeidsgiver. Kan bli en «bukken passer havresekken-situasjon». Forholdene er små. Praksisveileder er kanskje en kollega, og det er få lærere å spille på. Dette kan medvirke til at det etisk blir for tette bånd og at det kvies for å sende inn tvilsmelding og opprette sak til skikkethetsvurdering. Dette gjelder voksne folk som har jobbet i mange år og med et fagbrev i bunn med en lisens knytta til det. Lett å føle at en tvilsmelding også vil true eksisterende jobb. Det kan også være at det tyes til disiplinærsak framfor skikkethetsvurdering på grunn av nevnte forhold.*

Nord, Nordland og THYF har felles Skikkethetsnemnd. På den måten unngår de for tette bånd under små forhold, men også for å bygge kompetanse sammen basert på flere saker. Ingen av fagskolene med utdanninger som krever skikkethetsvurdering rapporterer til fagskolens årsrapport om skikkethet.

Studentombudet har sammen med ombudet i Øst-samarbeidet tatt initiativ til å etablere egen fagdag for skikkethetsvurdering. UH-sektoren har sin egen årlige konferansen. Både HØY og KD er kontaktet i den forbindelse. Dette er viktig for å få skreddersøm til de behovene fagskolene har og ikke minst dele og utvikle kompetanse og erfaring sammen, samt bygge nettverk.

Studentombudet anbefaler å kvalitetssikre rutiner og praksis for god og tidlig informasjon til studenter, ansatte og lærere ved studiestart, samt informasjon om hvem som er skikkethetsansvarlig og system for å sende tvilsmelding.

¹⁴ Fagskoleloven kap 5 § 26. Fagskoleforskriften kap 5 § 26-36.

Svarfrist på klager – hva sier forvaltningsloven?

Regelverket knyttet til frister studentene må forholde seg til er tydelig og udiskutabelt. Sensor ved eksamen har tre ukers sensurfrist og studenten har tre ukers klagefrist. Det er imidlertid ikke alltid behandlingstid til en studentklage står i forhold til dette. En student som hadde strøket i et fag på våren fikk ikke svar på klagen sin før langt ut i august etter et medieoppslag. Studenten var frustrert fordi ny sensur med mulig ståkarakter ville gi adgang til videre studieløp – og utelukke en eventuell konte-eksamen. Lang behandlingstid, mangel på informasjon underveis og usikkerhet førte til mye stress for denne studenten. Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesutdanning skriver i sin rapport¹⁵

«Sakene skal etter forvaltningsloven § 11 a behandles uten ugrunnet opphold. I tilfeller hvor behandlingen tar uforholdsmessig lang tid eller over en måned skal det gis et foreløpig svar. I det foreløpige svaret må studenten få god informasjon om videre saksgang og hvilke rettigheter vedkommende har mens saken er under behandling. Studenten må gis tydelig informasjon dersom fagskolen krever en handling fra vedkommende for at saken skal kunne behandles videre».

Studentombudet anbefaler fagskolene til å se på rutiner for svartid på klager fra studenter og informasjonsplikt underveis i en saksbehandlingsprosess.

Kvalitet i undervisning og vurdering – ekstern involvering i vurdering

I en sak dette skoleåret har studenter i to klasser, og også gjennom tillitsvalgt, reist tvil om både undervisning og vurdering ble gjort på en faglig betryggende og nøytral måte av en bestemt lærer. Studentene uttrykte en misnøye med faglærer på grunn av læringssyn, læringsstil og mangel på vurderingskriteringer til arbeider. De var derfor bekymret for om de ville oppnå den kompetansen utdanningen skulle gi, og etterspurte derfor en vurdering av en ekstern faglærer. I fagskoleloven §21 første ledd står det følgende:

*“Styret skal sørge for at studentenes kunnskap, ferdigheter og generelle kompetanse blir prøvd og vurdert på en **upartisk og faglig betryggende måte**. Vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen. Det skal være en **ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.**”*

I lovens forarbeider (prop 47 L) står det:

“Styret har det overordnede ansvaret for fagskolens virksomhet og den faglige kvaliteten ved skolens utdanninger, se første ledd. Styret bestemmer selv hvordan den eksterne deltakelsen i vurderingen skal gjennomføres og for hvilke emner og utdanninger det skal være henholdsvis ekstern deltakelse i den enkelte vurderingen eller ekstern evaluering av vurderingsordningene. En ordning med ekstern evaluering av vurderingen kan for eksempel omfatte ekstern deltakelse ved oppgaveutforming og fastsetting av vurderingskriterier, ekstern stikkprøvekontroll av vurderinger foretatt av intern sensor, ekstern sensur av bestemte deler av vurderingene som regnes 10 inn i endelig karakter, og ekstern sensur av

¹⁵ [23_11617-1 Rapport fagskolenemnd 2020-2022.PDF](#)

større praktiske og/eller skriftlige arbeider som prosjekter og porteføljer. En viss bruk av ekstern sensur bør inngå som en del av fagskolens kvalitetskontroll av den enkelte utdanning. Systemet med ekstern evaluering av vurderingene eller vurderingsordningene skal også ivareta studentenes rettsikkerhet ved å sikre lik og upartisk bedømmelse av de oppnådde resultatene”

Min kollega Maija Heinila¹⁶ har spurt NOKUT om hva som menes med §21 første ledd, og fikk et utfyllende svar på spørsmålet:

“En ordning med ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningen oppfylles på en av de 4 følgende måter:

1. Ekstern deltakelse ved oppgaveutforming og fastsetting av vurderingskriterier
2. Ekstern stikkprøvekontroll av vurderinger foretatt av intern sensor
3. Ekstern sensur av bestemte deler av vurderingene som regnes inn i endelig karakter
4. Ekstern sensur av større praktiske og/eller skriftlige arbeider som prosjekter og porteføljer”

Studentombudet anbefaler fagskolene om å gjennomgå hvordan man oppfyller §21 første ledd ved alle sine studieløp i nær dialog med faglærerne.

Muntlig eksamen – eller justerende muntlig høring av skriftlig arbeid?

En henvendelse som kom inn fra en student i forbindelse med vårens eksamener stilte spørsmålstegn til hvordan en muntlig eksamen defineres ved fagskolen og når det utløses klagerett. Ved en ordinær muntlig eksamen med selvstendig karakter/vurdering har ikke student klagerett, men kan be om en begrunnelse på karakter av sensor ved å spørre om dette rett i etterkant av avholdt eksamen.

Jf fsl kap 5 § 22: En student kan ikke klage på en bedømmelse av en muntlig prestasjon, en vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve.

Hvis en muntlig eksamen derimot er knyttet til et skriftlig arbeid og vil påvirke emnekarakter på vitnemål – er det da en muntlig eksamen, eller egentlig en justerende muntlig høring/framføring/presentasjon? Hvis muntlig del av eksamen er å regne som en høring av skriftlig del og vil påvirke den samla emnekarakteren - gjerne basert på en tverrfaglig sammensatt skriftlig prosjektoppgave – gruppe eller individuelt - har derimot student rett til å klage på sensur jf fsl kap 5 §22 og 23:

«Ved ny sensur etter §§ 22 og 23 benyttes én eller flere sensorer. Minst én sensor skal være ekstern. Karakteren kan endres både til gunst og ugunst for klageren. Hvis en karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og karakteren endres etter ny sensur av den skriftlige delen av eksamenen, skal det holdes ny muntlig prøve for å få fastsatt endelig karakter».

¹⁶ [Årsrapport Studentombud 2023.pdf \(usn.no\)](#)

I saken nevnt over fikk studenten medhold i klagerett og ny skriftlig sensur og eventuelt ny muntlig høring dersom ny skriftlig vurdering endret seg.

Det er derfor viktig at det beskrives i lokal forskrift og studie- og/eller emneplan hvordan vektingsforholdet er mellom skriftlig og muntlig del mellom deksamener. Samt opplyse for det enkelte studiet hvordan muntlig eksamen gjennomføres – muntlig selvstendig eksamen, individuelt eller i gruppe, justerende muntlig eksamen i kombinasjon med en annen eksamensform. Det kan for eksempel være justerende muntlig eksamen for en tverrfaglig skriftlig prosjektoppgave. Det er viktig at foreløpig skriftlig karakter/vurdering blir gjort kjent for studenten før en justerende muntlig eksamen av skriftlig del avholdes. Studenten skal gjennom muntlig høring forsvare prosjektoppgaven og gi sensorene en innsikt i egen fagkunnskap. I UH-sektoren kan en student gå opp maksimalt en karakter ved en muntlig justerende eksamen på sin bacheloroppgave. Studentombudet har ikke funnet tilsvarende retningslinjer for dette i lokale forskrifter eller fagskoleloven.

Studentombudet anbefaler fagskolene å ta en gjennomgang av vurderingsformer med tanke på hva som regnes som selvstendig muntlig eksamen og muntlig justerende eksamen knyttet til skriftlig arbeid hvor emnekarakter kommer på vitnemålet jf fagskoleloven. Dette for å sikre studentenes rettssikkerhet knyttet til klagerett.

Fusk

Dette skoleåret har ikke Studentombudet mottatt noen henvendelser fra studenter knyttet til fusk. Til sammenligning står dette i stor kontrast til UH-sektoren som bruker mye tid på fuskesaker. Det har vært mange medieoppslag og diskusjonen om KI har vært stor i forhold til fusk. Hva er det da som gjør at det ikke kommer fuskesaker til Studentombudet eller Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning?

Jeg slutter meg til min kollega i Øst sin uttalelse i hennes årsrapport om hvorfor det er så viktig at studenter som fusker blir tatt:

*«Jeg ønsker å fremheve betydningen av redelighet i studieløpet. Verdien av et vitnemål blir redusert hvis redelighet ikke opprettholdes. **Bevarelsen av vitnemålets verdi som et verdipapir er en rettighet for de studentene som ikke fusker**».*

I perioden 2020-2022 mottok Felles klagenemnd for høyere utdanning hele 663 saker knyttet til fusk (298 000 aktive studenter innen høyere utdanning i 2022). På den andre siden mottok Nasjonal klagenemnd for yrkesfaglig utdanning kun 2 fuskesaker i samme periode, til tross for at det var omtrent 26 600 aktive fagskolestudenter i 2022.

Er det mulig at fagskolestudenter er mer redelige enn studenter innen høyere utdanning? Det virker usannsynlig. Kan det være at prosessen med å behandle fuskesaker oppleves som krevende? Har fagskolene de verktøyene, kompetansen og ressursene som skal til for å fange opp fusk?

Jeg oppfordrer alle fagskoler til å sette fusk på dagsorden og gjøre kjent for studentene i alle vurderingssituasjoner hva som regnes som fusk, samt lage gode rutiner knyttet til saksbehandlingen av fuskesaker.

Mangel på juridisk kompetanse

Fagskolene er forpliktet til å drive skolens virksomhet i henhold til fagskoleloven og forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning. I UH-sektoren er praksis den samme ift eget lovverk – men til forskjell har de egne jurister med spesifikk kompetanse på relevant lovgivning. Det gjør fagskolesektoren sårbar for at fortolkning og anvendelse av lovverk og forskrifter ikke blir gjort riktig. Juss er et komplisert fagområde og Studentombudet ser at det ved små fagskoler er få ressurser som skal utføre veldig mange og overgripende oppgaver. Da er det ikke alltid så lett å ha full oversikt. For å øke rettsikkerheten for både studentene og fagskolene har det vært diskutert om fagskolene kunne ha inngått et spleiselag for å innhente en slik juridisk spesialistkompetanse, i enkeltsaker – men også i utforming av maler til ulike saksbehandlingsprosesser og rutiner. Studentombud for Midt-Nord og Øst har spilt inn dette til HØY. Studentombudet viser til hva leder i Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning påpekte i sitt forord i rapport 2020-2022:

«Vår erfaring så langt med behandling av klagesakene viser at enkelte fagskoler har utfordringer med å forstå saksbehandlingsreglene. Vi har derfor i denne rapporten brukt noe spalteplass på å forklare saksbehandlingsreglene, herunder veiledningsplikten overfor studentene og deres rett til kontradiksjon overfor fagskolen. Fagskoleloven med forskrifter gir fagskolene utstrakt myndighet til å utøve skjønn når de skal vurdere blant annet om en student har fusket, er uskikket eller skal utestenges. Her er det viktig at fagskolene er bevisst på hvilke rettslige terskler som gjelder for om regelverkets vilkår er oppfylt. Det er også viktig å vurdere om studenten skal få tilbud om utvidet oppfølging og veiledning, eller om det er åpenbart at slik oppfølging ikke er egnet til å hjelpe studenten. Nemnda håper at denne rapporten kan hjelpe fagskolene til en god saksbehandling og at de utvikler et godt skjønn når de behandler sakene».

I samme rapport kom det fram i flere saker at studenter fikk medhold i sin klagesak, ikke på grunn av innholdet i saken, men fordi fagskolen hadde gjort feil i sin saksbehandling. For å sikre kvaliteten og omdømmet til fagskoleutdanningene er det viktig at studenter som får sitt vitnemål får det i kraft av sin ervervede kompetanse gjennom studiet, og ikke fordi fagskolene mangler tilfredsstillende prosedyrer og kompetanse knyttet til saksbehandling og forvaltningspraksis. Mangel på skriftlighet er også en utfordring, og hvor det i rapporten påpektes viktigheten av å skrive referat etter ulike møter med studenter.

Rapporten fra Nasjonal klagenemnd ble presentert under fagskolekonferansen høsten 2023. Da kom det fram et ønske om å bygge mer kompetanse på området for fagskolesektoren. På bakgrunn av dette tok Studentombudet for Midt-Nord og Øst initiativ til et 3-timers webinar om Forvaltningsloven sett i lys av Fagskoleloven. Leder og nestleder i Nasjonal klagenemnd for høyere yrkesfaglig utdanning hadde ansvar for det faglige innholdet i kurset. Webinaret ble gjort i opptak og ligger som en åpen ressurs til fri bruk av alle fagskolene: [Webinarer for fagskoler \(trondelagfylke.no\)](https://www.trondelagfylke.no)

Kilder:

[Lov om høyere yrkesfaglig utdanning \(fagskoleloven\) - Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter - Lovdata](#)

[Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved Trøndelag høyere yrkesfagskole - Kapittel 4. Avsluttende vurdering, eksamen og sensur - Lovdata](#)

[Innst. 290 L \(2023-2024\) - stortinget.no](#)

[23_11617-1 Rapport fagskolenemnd 2020-2022.PDF](#)

[Webinarer for fagskoler \(trondelagfylke.no\)](#)

[Universell utforming, tilrettelegging og læringsmiljø | HK-dir \(hkdir.no\)](#)

[Hva kan Studentombudet gjøre for deg? \(trondelagfylke.no\)](#)

[Studentombudet \(trondelagfylke.no\)](#)

[Årsrapport Studentombud 2023.pdf \(usn.no\)](#)

[Studentombud for fagskolene: Vil være der for studenter i konflikt \(utdanningsnytt.no\)](#)

[UNSDG | Leave No One Behind](#)

[Si fra - Nordland fagskole](#) [Si fra! | Universitetet i Bergen \(uib.no\)](#)

Mediesaker:

[Studentombud for fagskolene: Vil være der for studenter i konflikt \(utdanningsnytt.no\)](#)

[Måtte vente i månedsvis på svar fra skolen: – Jeg har vært frustrert - trdby.adressa.no](#)

Vedlegg 1 Studentombudets rolle, verdigrunnlag og mandat

Studentombudet skal gi studentene råd og hjelp i saker som gjelder studiesituasjonen deres. Arbeidet skal bidra til at studentenes rettigheter og plikter ivaretas av fagskolen på en best mulig måte. Rettighetene og pliktene er nedfelt i lov om høyere yrkesfaglig utdanning, samt skolereglement.

Kapittel 5:

- § 21 Avsluttende vurdering, eksamen og sensur
- § 22 Rett til begrunnelse og klage på karaktersetting
- § 23 Klage på formelle feil ved eksamen
- § 24 Annullering av eksamen eller prøve (juks)
- § 25 Bortvisning og utestenging
- § 26 Vurdering av skikkethet
- § 27 Krav om politiattest
- § 28 Rett til permisjon i forbindelse med fødsel og omsorg for barn

Kapittel 4:

§ 15 Læringsmiljø (psykososialt og fysisk)

- Tilrettelegging, funksjonsnedsettelse, særskilte behov
- Mobbing, trakassering, diskriminering

Verdigrunnlag

Det å forankre studentombudstjenesten i et verdigrunnlag har betydning for Studentombudets praktiske utøvelse av rollen. For eksempel hvordan henvendelser fra studenter håndteres, dialog med fagskolen generelt, registrering og arkivering av saker. Det vil også kunne bidra til å styrke studentenes tillit til studentombudsordningen og bygge opp om et godt omdømme. Studentombudet i Midt-Nord-samarbeidet baserer sin virksomhet på et verdigrunnlag som er tuftet på begrepene «uavhengig», «nøytral», «uformell» og «konfidensiell» og som er sammenfallende med mandatet.

Uavhengig

Studentombudets uavhengighet henger nøye sammen med mandatet. Studentombudet er ikke direkte underlagt noen enheter ved fagskolene, og skal ikke instrueres eller styres av fagskolen eller andre organ. Organisasjonsmessig er arbeidsgiveransvaret lagt til Trøndelag fylkes seksjon for folkehelse, idrett og frivillighet. Seksjonsleder der har personalansvar for Studentombudet. Mobbeombudet og Elev- og lærlingombud har samme ordning. På den måten er de ulike ombudene samlet i ett team og kan støtte seg til hverandre i sitt arbeid.

Studentombudets virksomhet er basert på de arbeidsoppgaver som går fram av mandatet og som styrene ved fagskolene vedtar. Dette er et viktig aspekt med tanke på studentenes tillit til ordningen. Studentombudet rapporterer til fagskolene sine respektive styrer med årlig årsrapport. Dersom Studentombudet gjøres kjent med alvorlige saker, eller saker av prinsipielle betydning, vil rektor ved den aktuelle fagskolen informeres fortløpende.

Uformell

Det å opptre uformelt vil ofte si at studentene kan diskutere saken «off the record» med Studentombudet og at dialogen med ombudet ikke nødvendigvis vil følge en formell prosess. Studentombudet vil på denne måten effektivt kunne gi konkrete råd og veiledning i hvordan studenten på best mulig måte kan ivareta sine interesser videre i saken sin. Studentombudet kan også for eksempel løse en sak relativt kjapt ved «å ta en telefon» til den aktuelle enheten for å gjøre nødvendige oppklaringer dersom saken tilsier det.

Det å være uformell vil imidlertid ikke forhindre Studentombudet i å håndtere henvendelser innenfor formelle rammer dersom saken skulle kreve dette. Eksempelvis kan Studentombudet avgi skriftlige uttalelser til fagskolen i enkeltsaker. Etter en skjønnsmessig vurdering vil saker som er å anse som arkivverdige lagres i 360 unntatt innsynsrett. På nettsiden er det også et samtykkeskjema og meldingsskjema studentene kan benytte seg av som sikrer beskyttelse av sensitive personopplysninger. Studentombudets oppfølging av enkeltstående studenthenvendelser vil alltid gjøres i samråd med den aktuelle studenten. Studentombudet er et lavterskeltilbud til studentene. Ingen spørsmål er for små eller for store. Tjenesten er også gratis, noe som er viktig for å opprettholde et likeverdig tilbud til studentene.

Nøytral

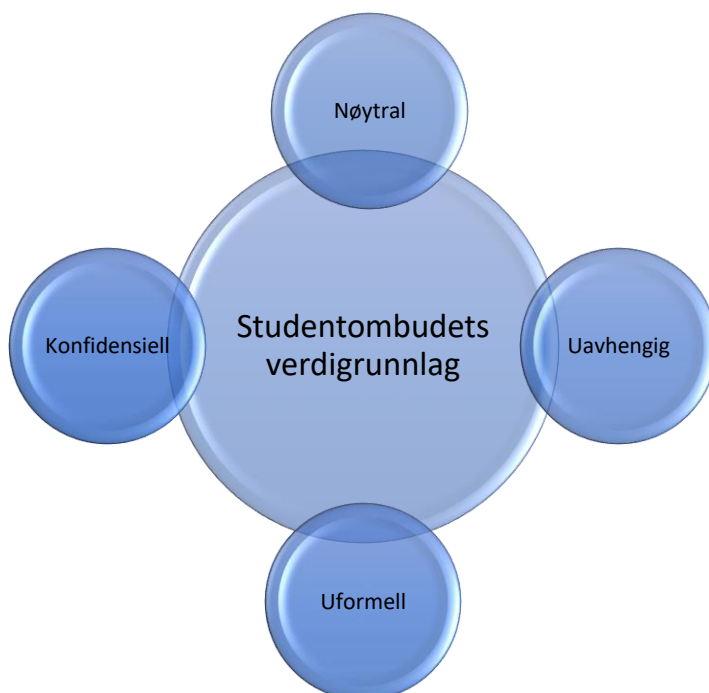
Dette begrepet henger dels sammen med uavhengighetsbegrepet. Uavhengigheten er ovenfor beskrevet i relasjon til ombudets organisatoriske plassering. Nøytralitetsbegrepet relaterer seg i større grad til Studentombudets daglige virksomhet. Studentombudet skal for eksempel ikke ta side i tvister, uenigheter eller klagesaker mellom studenter og fagskolene. Studentombudet skal heller ikke forfekte at noen klagesaker skal ha et bestemt utfall.

Mandatet legger til grunn at Studentombudet ikke skal opptre som partsrepresentant for studentene. Studentombudet skal bidra til at studentene ikke utsettes for usaklig forskjellsbehandling, og at sakene får en forsvarlig og rettferdig behandling etter de enhver tids gjeldende rettsregler og saksbehandlingsprosedyrer.

Konfidensiell

Studentombudet vil ikke gi til kjenne studentens identitet eller dens bekymringer overfor fagskolene med mindre studenten selv ønsker dette. Hvordan en konkret sak skal følges opp av Studentombudet, vil alltid gjøres i samråd med den aktuelle studenten. De forhold som studentene drøfter med Studentombudet er taushetsbelagt. Studentombudet har taushetsplikt etter forvaltningsloven §13 om forhold hun/han blir kjent med gjennom sitt virke.

Verken medstudenter, ansatte eller tredjeparter skal gjøres kjent med de opplysninger som studentene deler med Studentombudet. Innsynsbegjæring i arkiverte saker vil behandles etter offentlighets- og forvaltningslovens bestemmelser. Studenter kan også varsle Studentombudet anonymt om ulike forhold, eksempelvis om kritikkverdige forhold som berører studentenes studiesituasjon (f.eks. mobbing og trakassering). Dersom studenten ønsker å bevare fullstendig anonymitet i saken, kan Studentombudet vurdere om problemstillingen kan håndteres videre på generelt grunnlag med aktuelle enheter i fagskolen. Dersom studenten ønsker særskilt oppfølging av sin sak overfor fagskolen, men uten at egen identitet oppgis, skal Studentombudet gjøre studenten oppmerksom på at det kan være begrenset i hvilken grad saken kan forfølges.

For fagskolestudenter i
Midt-Nord-samarbeidet

**Trenger du en
nøytral og uavhengig
samtalepartner til å
se på saken din?**

Ta en prat med Studentombudet!

74 17 85 23 / 476 63 585
studentombud@trondelagfylke.no
Mandag, tirsdag, torsdag 09-15

Mandat

Formål:

- Sikre at fagskolestudentenes rettigheter og plikter knyttet til studiesituasjonen ivaretas på best mulig måte.
- Bidra til økt rettsikkerhet for fagskolestudentene.

Oppgaver:

- Studentombudets virksomhet omfatter forhold knyttet til studiesituasjonen hvor en student opplever å være i en formell eller prosedyremessig gråsone og/eller mener det er begått feil eller urett overfor vedkommende. Med studiesituasjonen menes studentens forhold til fagskolene i Midt-Nord-samarbeidet.
- Studentombudet skal gi studentene råd og veiledning om hva de kan og bør foreta seg for å ivareta sine interesser. Studentombudet skal bidra til at saker løses nærmest der de oppstår, dvs. på lavest mulig nivå i organisasjonen. Dialog og samarbeid er derfor viktig i dette arbeidet.
- Studentombudet skal se til at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling og skal ha et særlig fokus på studentenes rettigheter og likebehandling.
- Studentombudet skal fungere som et supplement til øvrige rutiner og systemer for veiledning og oppfølging og fratar ikke fagskolene informasjons- og veiledningsplikt.
- Studentombudet har ikke myndighet til å avgjøre saker selv, og er heller ikke klageinstans for saker som er behandlet og avgjort av andre enheter eller beslutningsorganer ved fagskolene.
- Studentombudet kan ta opp saker på eget initiativ for å sikre rettsikkerheten til studentene. Studentombudet kan påpeke utfordringer og uheldige praksiser ovenfor fagskolen og komme med anbefalinger til endringer i retningslinjer og prosedyrer.
- Saker i forhold til f.eks. Lånekassen eller Studentsamskipnaden faller utenfor studentombudets oppgaver.
- Studentombudet tar heller ikke stilling til faglige spørsmål. Studentombudet skal være nøytral og kan ikke representere studenten som part i en sak.
- Det er ikke et krav til at fagskolestudentene skal ha fysisk tilgang til Studentombudet. Tilgangen skal like fullt være tilstrekkelig og reell. Ut fram Studentombudets stillingsprosent, geografisk nedslagsfelt, samt avtale med andre fagskoler, vil telefon, epost, kontaktskjema og digitale møter være hovedarbeidsform.